

PROSTI PRETOK BLAGA

Prosti pretok blaga zagotavljata odprava carin in količinskih omejitev ter prepoved ukrepov, ki bi imeli enak učinek. Načela vzajemnega priznavanja, odprave fizičnih in tehničnih ovir ter spodbujanja standardizacije še dodatno podpirajo dokončno vzpostavitev notranjega trga. Novi zakonodajni okvir, sprejet leta 2008, je okrepil prosti pretok blaga, sistem za nadzor trga v EU in oznako CE. Po podatkih najnovejših raziskav koristi, ki izhajajo iz prostega pretoka blaga in s tem povezane zakonodaje, znašajo 386 milijard EUR letno.

PРАВNA PODLAGA

Členi 26 in 28–37 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

CILJI

Eno temeljnih načel Pogodbe je pravica do prostega pretoka blaga s poreklom iz držav članic in blaga, ki prihaja iz tretjih držav in je v državah članicah v prostem obtoku (člen 28 PDEU). Sprva je prosti pretok blaga veljal za del carinske unije držav članic in je vključeval odpravo carin, količinskih omejitev trgovanja in enakovrednih ukrepov ter vzpostavitev skupne zunanje tarife za Skupnost. Kasneje je bila pozornost namenjena odpravi preostalih ovir za prosti pretok blaga, da bi se lahko vzpostavil notranji trg.

DOSEŽKI

Carine in količinske omejitve (kvote) med državami članicami so bile odpravljene 1. julija 1968. Dodatna cilja, in sicer prepoved ukrepov z enakim učinkom in harmonizacija ustreznih nacionalnih zakonov, pa do tega roka nista bila dosežena. Pri prizadevanju za prosti pretok blaga sta to postala osrednja cilja.

A. Prepoved dajatev z enakim učinkom, kot ga ima carina: člen 28(1) in člen 30 PDEU

Ker v Pogodbi opredelitve tega pojma ni, jo je morala oblikovati sodna praksa. Stališče Sodišča Evropske unije je, da ima kakršna koli dajatev, ne glede na njeno poimenovanje ali način uporabe, ki se naloži za proizvod, uvožen iz države članice, ne pa tudi za istovrstni domači proizvod, s spremembo njegove cene enak učinek na prosti pretok blaga kot carina ter jo lahko obravnavamo kot dajatev z enakim učinkom, ne glede na njeno naravo ali obliko (zadevi 2/62 in 3/62^[1] ter zadeva 232/78^[2]).

[1] Sodba Sodišča z dne 14. decembra 1962 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0002>

B. Prepoved ukrepov z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve: člena 34 in 35 PDEU

Sodišče je v zadevi [Dassonville](#) razsodilo, da so vsi predpisi o trgovini, sprejeti v državah članicah, ki lahko neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno ovirajo trgovino v Skupnosti, ukrepi z enakim učinkom kot količinske omejitve ([zadeva 8/74](#) z dne 11. julija 1974 in [zadeva C-320/03 z dne 15. novembra 2005](#), točke 63 do 67). Sodišče je to razlago dopolnilo v zadevi Cassis de Dijon (zadeva 120/78), v kateri je postavilo načelo, da je treba vsakemu zakonito izdelanemu proizvodu, ki se v državi članici trži po njenih poštenih in tradicionalnih pravilih in postopkih izdelave, dovoliti tudi vstop na trg vseh drugih držav članic. Na tej utemeljitvi je bila zasnovana tudi razprava o opredelitvi načela vzajemnega priznavanja, pri katerem ni harmonizacije. Zato morajo države članice, tudi če ni evropskih ukrepov za harmonizacijo (sekundarna zakonodaja EU), zagotoviti, da blago, ki se zakonito proizvede in trži v drugih državah članicah, lahko kroži in vstopi na njihov trg.

Opozoriti velja na omejeno področje uporabe člena 34 PDEU na podlagi sodne prakse v zadevi Keck, v skladu s katero so določeni sporazumi o prodaji izvzeti s področja uporabe tega člena, če niso diskriminacijski (tj. veljajo za vse zadevne gospodarske subjekte, ki opravljajo dejavnost na nacionalnem ozemlju, ter pravno in dejansko enako vplivajo na trženje domačih proizvodov in proizvodov iz drugih držav članic) ([združeni zadevi C-267/91 in C-268/91](#)).

C. Izjeme pri prepovedi ukrepov z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve
Člen 36 PDEU državam članicam dovoljuje, da sprejemajo ukrepe z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve, če so utemeljeni s splošnimi, negospodarskimi razlogi (npr. javna morala, javni red ali javna varnost). Tovrstna odstopanja od splošnega načela je treba dosledno razlagati, nacionalni ukrepi pa ne morejo biti sredstvo za samovoljno diskriminacijo ali prikrito omejevanje trgovine med državami članicami. Ukrepi morajo imeti tudi neposreden učinek na javni interes, ki ga je treba zaščititi, in ne smejo presegati tistega, kar je potrebno (načelo sorazmernosti).

Nadalje je Sodišče v svoji sodni praksi odločilo (zadeva Cassis de Dijon), da lahko države članice uvedejo izjeme pri prepovedi ukrepov, ki imajo enakovreden učinek, če bodo s tem izpolnjene obvezne zahteve (ki se med drugim nanašajo na učinkovitost davčnega nadzora, varstvo javnega zdravja, poštenost poslovnih transakcij in varstvo potrošnikov). Države članice morajo o tovrstnih ukrepih obvestiti Komisijo. Za lažji nadzor nad nacionalnimi ukrepi o izjemah so bili uvedeni postopki za izmenjavo informacij in nadzorni mehanizem, kot je določeno v členih 114 in 117 PDEU, [Sklepu št. 3052/95/ES](#) Evropskega parlamenta in Sveta ter [Uredbi Sveta \(ES\) št. 2679/98](#). Bolj formalno obliko so dobili z [Uredbo \(ES\) št. 764/2008](#) o vzajemnem priznavanju, ki je bila sprejeta leta 2008 kot del tako imenovanega novega zakonodajnega okvira.

D. Harmonizacija nacionalnih predpisov

Sprejetje zakonov o harmonizaciji je omogočilo odpravo ovir (kot je razveljavitev nacionalnih določb) in določitev skupnih predpisov, s katerimi naj bi zagotovili prosti

[2]Sodba Sodišča z 25. septembra 1979 – [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX %3A61978CJ0232](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A61978CJ0232)

pretok blaga in proizvodov ter spoštovanje drugih ciljev Pogodbe o ES na področju varstva okolja, potrošnikov, konkurence itd.

Harmonizacijo sta še olajšala uvedba pravila o kvalificirani večini, zahtevani za večino direktiv v zvezi z vzpostavitvijo enotnega trga (člen 95 pogodbe o ES, kot je bil spremenjen z maastrichtsko pogodbo), in sprejetje novega pristopa, ki je bil predlagan v [beli knjigi Komisije](#) junija 1985 in s katerim naj bi se izognili težavni in preveč podrobni harmonizaciji. Vzajemno priznavanje nacionalnih predpisov je vodilno načelo novega pristopa, ki temelji na resoluciji Sveta z dne 7. maja 1985 (potrjeno v [resoluciji Sveta z dne 21. decembra 1989 in Sklepu Sveta št. 93/465/EGS](#)). Harmonizacija mora biti omejena na bistvene zahteve in je upravičena, kadar nacionalni predpisi niso enakovredni ter ustvarjajo omejitve. Namen direktiv, sprejetih na podlagi novega pristopa, je dvojen: s tehnično harmonizacijo celotnih sektorjev se zagotovi prosti pretok blaga, pa tudi visoka raven varovanja ciljev v javnem interesu iz člena 114(3) PDEU (npr. igrače, gradbeni materiali, stroji, plinske naprave in telekomunikacijska terminalna oprema).

E. Dokončna vzpostavitev notranjega trga

Za vzpostavitev notranjega trga je bilo treba odpraviti vse preostale ovire za prosti pretok blaga. Komisija je v [beli knjigi \(1985\)](#) navedla, katere fizične in tehnične ovire je treba za to odstraniti in katere ukrepe mora Skupnost sprejeti. Večina teh ukrepov je bilo že sprejetih, vendar so na enotnem trgu še vedno potrebne precejšnje reforme za soočanje z izzivi tehnološkega napredka.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Parlament je podprl dokončno vzpostavitev notranjega trga, zlasti je vedno podpiral novi pristop v zvezi s prostim pretokom blaga. Veliko je prispeval k direktivam za harmonizacijo tudi v zakonodajnem smislu. Pomembno je prispeval tudi k svežnju novega zakonodajnega okvira, ki je bil sprejet leta 2008. V pogajanjih s Svetom je bilo za Parlament najpomembneje zagotoviti, da bi udeleženi gospodarski subjekti nosili večjo odgovornost za skladnost in varnost proizvodov, s katerimi trgujejo, ter z ozaveščanjem potrošnikov še bolj okrepiti oznako CE. Parlament nadaljuje delo na tem področju z usklajevalnim svežnjem, v katerem je devet direktiv, ki zajemajo različne proizvode, vključno z dvigali, pirotehničnimi izdelki in razstrelivi.

V [resoluciji z dne 8. marca 2011](#)^[3] je Komisijo pozval, naj vzpostavi enotni sistem za nadzor trga za vse proizvode (harmonizirane in neharmonizirane) na podlagi zakonodajnega akta, ki bi zajemal tako [direktivo o splošni varnosti proizvodov](#) kot [Uredbo št. 765/2008 o nadzoru trga](#), saj bi s tem povečali varnost proizvodov in tržni nadzor, pojasnili pa bi tudi pravno podlago. Leta 2013 je Komisijo pozval, naj pripravi [sveženj za varnosti proizvodov in nadzor trga](#) z novimi predpisi za izvrševanje za notranji trg proizvodov, ki bodo nacionalnim organom za tržni nadzor omogočili izvrševanje zakonov in zagotavljanje boljšega in obsežnejšega varstva potrošnikov. 17. aprila 2019 je sprejel novo [uredbo o nadzoru trga in skladnosti proizvodov](#). Določbe o nadzoru trga iz te uredbe naj bi se nanašale na proizvode, ki morajo biti harmonizirani

[3]JUL C 199 E, 7.7.2012, str. 1 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A199E%3ATOC>

na ravni Unije. To bo zagotovilo enotni okvir za nadzor trga na ravni Unije in pripomoglo k povečanju zaupanja potrošnikov.

Poleg tega je standardizacija ključnega pomena za pravilno delovanje notranjega trga. Harmonizirani evropski standardi prispevajo k prostemu pretoku blaga na notranjem trgu in podjetjem v EU omogočajo večjo konkurenčnost. Prav tako prispevajo k varovanju zdravja in varnosti evropskih potrošnikov ter varstvu okolja. Parlament je [21. oktobra 2010 sprejel resolucijo](#)^[4], v kateri je pozval k ohranitvi in izboljšanju številnih uspešnih elementov sistema standardizacije ter vzpostavitvi pravega ravnovesja med nacionalno, evropsko in mednarodno razsežnostjo, s čimer je želel izboljšati vsebino reforme standardizacije.

Parlament in Svet sta 25. oktobra 2012 sprejela [Uredbo \(EU\) št. 1025/2012](#) o evropski standardizaciji, ki posodablja in izboljšuje mehanizem določanja evropskih standardov.

V sedmem zakonodajnem obdobju se je zaključil zakonodajni pregled devetih direktiv v usklajevalnem svežnju, ki urejajo področja, kot so nizkonapetostna oprema, elektromagnetna združljivost, merilni instrumenti in eksplozivi za civilno uporabo ter direktiv o tlačni opremi in radijski opremi. Parlament je zaključil tudi zakonodajno delo v zvezi z: uredbo o določitvi harmoniziranih pogojev za trženje gradbenih proizvodov; etiketiranjem in označevanjem surovinske sestave tekstilnih izdelkov; varnostjo in okoljsko uspešnostjo dvo- in trikolesnih vozil ter štirikolesnikov in direktivo o rekreacijskih motornih čolnih in osebnih plovilih^[5].

V osmem zakonodajnem obdobju se ta prizadevanja nadaljujejo, in sicer na področju uredb o žičniških napravah, napravah na plinasto gorivo, medicinskih pripomočkih in osebni zaščitni opremi. Parlament je uspešno zaključil delo na področju uredbe o sistemu eCall^[6] in sklepa o interoperabilnostnih rešitvah in skupnem okviru za evropske javne uprave, podjetja in državljane (ISA2)^[7]. V okviru svežnja o krožnem gospodarstvu je pripravil zakonodajo o dostopnosti gnojilnih proizvodov z oznako CE na enotnem trgu^[8].

V osmem zakonodajnem obdobju je sprejel [novo direktivo o zbiranju informacij \(direktiva 2015/1535\)](#), s katero se izboljšuje vzajemna izmenjava informacij med državami članicami o tehničnih predpisih, in [novo uredbo o vzajemnem priznavanju blaga \(Uredba 2019/515\)](#) z boljšimi določbami za nacionalne postopke, ki vodijo

[4]UL C 70 E , 8.3.2012, str. 56. – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=OJ%3A%3A2012%3A070%3ATOC>

[5]Več informacij je na voljo v študiji, ki je bila pripravljena za Odbor Evropskega parlamenta za notranji trg in varstvo potrošnikov (IMCO), *EU Mapping: Overview of IMCO related legislation* (Kartiranje EU: pregled zakonodaje, povezane z odborom IMCO). [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU\(2015\)536317_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU(2015)536317_EN.pdf)

[6]Uredba (EU) 2015/758 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o zahtevah za homologacijo za uvedbo sistema eCall, vgrajenega v vozilo, kot storitev številke 112 in spremembi Direktive 2007/46/ES (UL L 123, 19.5.2015, str. 77) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0046>

[7]Sklep Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi programa za interoperabilnostne rešitve za evropske javne uprave, podjetja in državljane (ISA2). Interoperabilnost kot sredstvo za posodobitev javnega sektorja (COM(2014)0367), http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_2_proposal_en.pdf

[8]Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi pravil o dostopnosti na trgu gnojilnih proizvodov z oznako CE ter o spremembi uredb (ES) št. 1069/2009 in (ES) št. 1107/2009 (COM(2016) 0157) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0157>

k razširitvi vzajemnega priznavanja^[9]. 16. aprila 2019 je sprejel uredbo o homologaciji motornih vozil v zvezi z njihovo splošno varnostjo in zaščito potnikov v vozilu ter izpostavljenih udeležencev v cestnem prometu, s katero se uvajajo številni tehnični ukrepi za zaščito človeških življenj in omejitev nesreč v cestnem prometu, v katerih vsako leto na evropskih cestah umre 25 000 ljudi, 100 000 pa je poškodovanih^[10].

Parlament je vztrajal, da morajo to zakonodajo dopolnjevati spletne platforme, kot sta SOLVIT in informacijski sistem za notranji trg v skladu z [Uredbo 1024/2012](#), za izmenjavo informacij med nacionalnimi organi in Komisijo pri reševanju težav, s katerimi se srečujejo državljani in podjetja pri nakupu in prodaji blaga v EU- S sprejetjem [Uredbe 2018/1724](#)^[11] je zagotovil, da so vse te platforme državljanom in podjetjem dostopne prek enotnega digitalnega portala Tvoja Evropa.

Parlament se zavzema tudi za tesnejše sodelovanje med organi EU in nacionalnimi organi, da bi izboljšali kakovost zakonodaje EU in ugotovili, katero zakonodajo je treba poenostaviti ali kodificirati. Prav tako poziva druge institucije, naj po možnosti podprejo sourejanje in prostovoljne sporazume v skladu z omenjenim načelom o boljši pripravi zakonodaje.

Po podatkih najnovejših raziskav koristi, ki izhajajo iz prostega pretoka blaga in s tem povezane zakonodaje, na znašajo 386 milijard EUR letno^[12].

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff
04/2019

[9]Uredba (ES) št. 2019/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici, in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 764/2008 (UL L 91, 29.3.2019, str. 1) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0515>

[10]Delavnica o zahtevah za homologacijo motornih vozil, <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/imco/events-workshops.html?id=20181115WKS02022>

[11]Duke Ch. Single Digital Gateway: how EU could meet expectations of citizens and businesses?, Briefing prepared by Policy Department A for IMCO Committee, (Enotni digitalni portal: kako lahko EU izpolni pričakovanja državljanov in podjetij? briefing, ki ga je pripravil tematski sektor A za odbor IMCO [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI\(2018\)614219_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI(2018)614219_EN.pdf)

[12]Study on Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses (2019), (Študija o prispevku k rasti: prosti pretok blaga – zagotavljanje gospodarskih koristi za državljane in podjetja), ki sta ga za odbor IMCO pripravila tematski sektor A in inštitut ifo, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA(2019)631063_EN.pdf)

